

עין משפט
נר מצוה

ק א מיי פֿינז מהל' כלס הלכה כז:
קא ב מיי פֿיה מהל' שבת הל' יז טושיע א"ח ס' רסה סעף 6:
קב ג מיי שם טושי"ע שם סעף 3:
קג ד מיי שם טושי"ע שם סעף 6:
קד ה מיי פֿי מהל' כלאים הל' טז סמג לאון רפג טושי"ע ייד ס' שא סעף ו:
קה ו מיי פֿ"א מהל' שבת הלכה ה סמג לאון סה טושי"ע א"ח ס' של סעף 6:
קה ז ח מיי פֿ"א שם הלכה ז וישי"ב הלכה ב סמג שם טושי"ע א"ח מיון רעה:

הגהות הב"ח

(א) נט' ואמאי קרי ליה שלל וכו' ואמאי קרי ליה מוכן:
(ב) רש"י ד"ה ואמאי קרי ליה שלל:
(ג) ד"ה ואמאי קרי ליה למגוד:

מוסף רש"י

ואפילו היא של חרס.
אומה שפופרת, דמליסא, אפילו הכי אסור דילנא אמי למילל מיניה, ומלא (צילע כס).
הטותן שמן לנר חייב משום מעביר ומתפסק ממנו חייב משום מכבה (ועי' כב).
משם ראיה.
תמיים (מובה כח).
מוכרי כסות מוכרין כדרכן.
משפטים כסות כלאים (פסחים כו:) ואפילו כלאים (שם) לנפלו בשוק, ובלבד שלא יתכוין.
לגלות תמט (לקמן עח).
אז: ללהט (דמאי פסחים עח).
דוצנעוים.
מירשם שמתקשים מן הכיעור ומן הדומה לו (שם).

תוס' ישינים

(א) אע"פ דר' יוסי אית ליה דהעברה לללל אלא בכיזוי מודה דחייב אף בפני עצמו דמתן פקדן כלל גדול ושוב אמת מהר"ם דמריס' אמר דכפ' ספק אכל נדריס' פוטר רבי יוסי בהעברה ומחייב בכיזוי.

מוסף תוספות

א. ואמאי לא גזר אטו הכיזוי מודה גומות כדגור הכיז' ר' יצחק.
ועי' א. גבי הנאה הבאה לו לאדם בעיז', ליכא מאן דאסר כלל אליבא דר"ש בדלא אפשר ולא מכיון.
ועי' א. ג. וגדולים היינו לא אפשר.
תוס' פסחים סה: ד"ה אפי'.
ד. אע"ג דמדדה ר"ש בפסוק ריש"י ולא ימות, הכא, רשע"א.

רב נסים גאון

מוחביב רבא מוכרי כסות מוכרין כדרכן ובלבד שלא יתכווין בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים.
וז המשנה שנויה בפרק ט' דמסכת כלאים בסוף המסכת לפי שאמור קודם לכן איך עזאי לכלאים כו', והצרכו להחיר לאלו, דברים שהם רגילים בהם, ובלבד שלא יתכוונו בהם להרוקין חזק החמה בעת החום, והזק הגשמים

חבירא לר' יהודה בשפופרת של ביצה גופיק מינה חורבא דהוראה להיתר לאו שפיר עבדת דמשכת ספסילא גזירה עיליתא דשישא לעילא מר' יצחק בן אלעזר.
אמר ליה אי שתוקי לך כי האי דשתקין ליה ו' שמעון בגדולים ולא איפשר להגביהו, בקטנים דאיפשר להגביהו מי אמר.
עולא אמר מחלוקת בקטנים אבל בגדולים דברי הכל מותר.
ומתבינן לתרווייהו מתא, ר' שמעון אומר גזר אדם מיטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכווין לעשות חריץ.
הנה קתני מטה והיא גדולה וקתני כסא וספסל שחן קטנים, מכלל דפליגי בקטנים ובגדולים, קשיא לתרווייהו.
ופריך ר' ירמיה רבה כסא וספסל גדולים הן דומיא דמיטה, עולא מפרק לטעמיה מיטה קטנה שיכול להגביהה דומיא דכסא וספסל.
מתוב רבא מוכרי כסות של כלאים מוכרין כדרכן ובלבד שלא יתכוונו בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים, שאם יתכווין נמצא נהנה מן הכלאים ואסור, והצנעוין מפשילין במקל לאחוריהן כדי שלא יאא כלאים עולה על גופן כלל, והא הכא דאיפשר למעבד כצנעוים כי היכי דאיפשר להגביה כלים וכי לא מכיון קא שרי רבי שמעון בהעלאה עליהן.
תיובתא דרבי ירמיה רבה תיובתא.
מתני' המכבה את הנר מפני שהוא מתירא מפני גרים כו'.

כמו:

גזירה עִילִיתא דשישא אטו עִילִיתא דעִלמא. והא דקאמר צסוק המצניע (לקמן דף זכ. ושם) אמימר שרל וילחא צמחחא ומפרש דטעמא מאי אמור רצנן דילמא אמי לאשוויי גומות הכא ליכא גומות ומפרש צקונטרס דכולה מחחא לרפא הימא^[א] התם אין לגזור מחחא אטו שאר עירות אצל צעיר אחת גזרינן עלייה זו ^אאטו עלייה אחרת: ה"ג מחזקות בקטנים אבא בגדולים ד"ה מותר. ול"ג ד"ה אסור דצפרק כל שעה (פסחים דף כה: ושם)^ב משמע דטפי שרי היכא דלא אפשר מהיכא דאפשר^ג.

וּבְלִבְד שְׁלֹא יתכווין בחמה מפני החמה וכו'.^ד וצנעין דלא הוּ פסיק רישא כגון שהוא לגזש מלנזשים אחרים להגין עליו מפני החמה ומפני הינייה:

שהמרו

פתילת הבגד ליתני פתילה של בגד מאי פתילת הבגד דעדריין בגד הוא: **בתנאי**^א בלא ^ביקוב אדם שפופרת של ביצה וימלאנה שמן ויתננה על פי הנר בשביל שתהא מנטפת ואפילו היא של חרס ורבי יהודה מתיר אבל אם חברה היוצר מתחלה מותר מפני שהוא כלי אחד ילא ימלא אדם קערה של שמן ויתננה בצד הנר ויתן ראש הפתילה בתוכה בשביל שתהא שואבת קאמרי רבנן דכיון דלא מאיסא אתי לאסתפקוי מינה אבל של חרס דמאיסא אימא מודו ליה לרבי יהודה ואי אשמעינן של חרס בהא קאמר רבי יהודה אבל בההיא אימא מודי להו לרבנן ואי אשמעינן הנך תרתי בהני קאמר רבי יהודה משום דלא מיפסק אבל קערה דמיפסקא אימא מודי להו לרבנן ואי אשמעינן בההיא בההיא קאמרי רבנן אבל בהני תרתי אימא מודו לרבי יהודה צריכא: ואם חברה היוצר מתחלה מותר וכו': תנא אם יחברה בסיד ובחרסית מותר והאנן יוצר תנן מאי יוצר בעין יוצר: ^אתניא א"ר יהודה פעם אחת שבתינו בעליית בית נתזה בלוד והביאו לנו שפופרת של ביצה ומלאנוה שמן ונקבנוה והנחנוה על פי הנר והיה שם ר"ט וקנים ולא אמרו לנו דבר אמרו לו ^במשם ראיה שאני בית נתזה דרויזין הן אבין ציפוראה גרר ספסלא בעיליתא דשישא לעילא מרבי יצחק בן אלעזר א"ל אי שתוקי לך בדשתיקו ליה חבריא לר' יהודה נפיק מיניה חורבא ^גגזירה עליתא אטו עליתא דעלמא ריש כנישתא דבצרה גרר ספסלא לעילא מר' ירמיה רבה א"ל כמאן ^דכ"ש אימר דאמר ר"ש בגדולים דלא אפשר בקטנים מי אמר ופליגא דעולא דאמר עולא מחלוקת בקטנים אבל בגדולים ד"ה מותר מתיב רב יוסף ^הר"ש אומר גזרר אדם מיטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכווין לעשות חריץ קתני גדולים וקתני קטנים קשיא לתרווייהו עולא מתרץ לטעמיה ור' ירמיה רבה מתרץ לטעמיה עולא מתרץ לטעמיה מטה דומיא דכסא ור' ירמיה רבה מתרץ לטעמי' כסא דומיא דמיטה מתיב רבה "מוכרי הכסות מוכרין כדרכן ובלבד שלא יתכווין בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים והצנעוין מפשילין במקל לאחוריהן והא הכא דאפשר למיעבד כצנעוין דבי קטנים דמי וכי ילא מתכווין שרי ר"ש לכתחלה תיובתא דר"י רבה ^ותיובתא: **בתנאי**^א המכבה את הנר מפני שהוא מתירא מפני נכרים ומפני ליסמי' מפני רוח רעה מפני החולה שיישן פטור כחם על הנר כחם על השמן כחם על הפתילה חייב חרבי יוסי א) פומר בכולן חוץ מן הפתילה מפני שהוא עושה פחם: גב')

(שע"ה לר'): **כר' שמעון**. דאמר גזרר אדם: **דלא אפשר**. אלא צגירה שאין יכול ליעטן צידו: **מחלוקת צקטנים**. ואע"ג דאפשר צטלטול שרי רבי שמעון הואיל ואין מתכווין לחריץ ורבי יהודה סבר כיון דאפשר אסור: **קטני גדולים**. מטה: **וקטני קטנים**. כסא. ורבי יהודה פליג עליה דתנן במסכת צילה [כג:] רבי יהודה אומר כל הכלים אין נגדרים דאי לאו משום פלוגמתייהו למת לי למיתני גדולים השתא קטנים שרי רבי שמעון גדולים מיציעיא אלא תנא קטנים משום ר' שמעון ותנא גדולים משום רבי יהודה: **דוכסא**. קטנים וצבא הוא דאסר רבי יהודה אצל צגדולים **שרי: כסא דומיא דמטה**. גדולים וצבא הוא דשרי רבי שמעון אצל צקטנים אסר: **מוכרין כדרכן**. כסות של כלאים לנזשו צשוק כדי להרלואו למוכרו דלא אסרה מורה אלא לצישה שהיא להתחמם כדרך כל הלוזשים והעלאה דומיא דלצישה נמי דמיתני צה: **וצלבד שלא יסכוין כו'.** ור' שמעון הוא דאזיל צתר כוונה: **והצנעוים**. כשרים שמרחיקין עצמן מכל לזות שפתים: **והא הכא דאפשר**. לכל אדם למעבד שלא על ידי איסור ואפילו הכי שרי: **בתנאי**^א מפני נכרים. כגון פרסיים שהיה להם יוס חג שאין מניחין אור אלא צצית עבודת אלילים **שלהם: ומפני הספיין**. שלא ירלו שיש שם אדם ויצאו עליו: **ומפני רוח רעה**. י' הצאה עליו וכשאינו רואה נוח לו: **פטור**. ובגמרא מפרש לכוּלה: **כחם על הנר**. שרלואו שמתקלקל וחם עליו וכצה את הפתילה: **הנר**. קרוייו"ל: **חייב**. ובגמרא [לקמן ג.] מפרש לה: **פוטרי צנוון**. מפרש צגמרא (דף אב:): **שהוא עושה פחם**. צציעיו זה והוי מלככה הצריכה לגופה דאאמר צגמרא [שם:]

במה מדליקין פרק שני שבת

הניחו צקופסא. גלי דעתיה דחשיצ ליה: **צמגוד**. קצילי"א דגרע מקופסא ועדיף מאחורי הדלת ואחורי הדלת עדיף מזרקו לאשפה ומוכן דר' אליעזר היינו קופסא ושלא מן המוכן מגוד ואחורי הדלת: **ומאי א) קרי ליה שלא מן המוכן**. הואיל ולרבי אליעזר חשיב לקבולי טומאה דלגצי קופסא לאו מוכן הוא:

ורבי יהושע סבר כו'. ומוכן דרבי יהושע מגוד ואחורי הדלת ושלא מן המוכן זרקו לאשפה: **ומאי א) קרי ליה**. למגוד מוכן הואיל ולר' יהושע צטל דלגצי אשפה דאיידי צה רבי יהושע מוכן הוא ורבי עקיבא תללו צמגוד קרי מוכן ואחורי הדלת שלא מן המוכן: **והדר ציה ר' עקיבא לגצי רבי יהושע**. ומטהר אף צמוכן: **מדקפני**. צמתניתין פתילת הבגד דמשמע שעדיין צגד הוא קצת וחשוב צענייו ודפסי' קאמר רבי עקיבא צמתני' טהורה היא אלמא הדר ציה: **של צגד**. משמע שקפלה מצגד. הבגד משמע שקפל הבגד עצמו שלם ולענין הדלקה דלאוקיימנא לעיליט) טעמא דרבי אליעזר דבעי פתילה ממורכת שדלדק יפה: **בתנאי**^א **שסא מנטפס**. יתקיים הנר שמתא השמן מטטפס כל שעה למוך הנר. וטעמא משום גזירה שמה יסתפק הימנו וכוון שהקצוה לנר חייב משום מכבה ואפי' אומה שפופרת של חרס דמליסא ליה גזרינן: **אצל אס חצירה**. ליכא למיחש דמשום איסור שבת גדיל מנייה: **ויסן ראש הפסילה**. השני שהוא יוצא דרך הנקב האחר צצנר לשלזו ושמן נמשך דרך הפתילה לראש הדולק:

ורבי יהודה מסיי. דלא גזר: **גב' דלא מיפסק**. מידי שהוא מונח צמוך חלל הנר למעלה מכיסוי: **דמפסקא**. שהרי אצל הנר מונחת יוש כאן הפסק וליכא למימר גופיה הוא אימא מודה דנגזור: **סנא אס חצירה**. צצה"צ עצמו מצעוד יוס צסיד אן צחרסית מומר: **צעין יוצא**. שצירה שפיר: **דשישא**. רצפה של שיש דלא עציז צה חריץ: **לעילא מרצי יצחק**. לפניו: **דדשטיקו ליה חצריא**. רבי טרפון וחקנים שמפני שלא אמרו לו דצר דימה וסעיד דמומר: **נפק מיניה חורצא**. וינהגו הימר דצצר. ור' יצחק סצירא ליה כרצי יהודה דצצר שאין מתכוין אסור ואע"ג דצשייש לא עציז חריץ גזר אטו עיליתא דעלמא: **ריש כנישפא**. מפטיר כנסיות המכניס ומזילא ומיישצ תלמידים ומינוקות: **דצצרה**. שם מקום כי וצח לה' צצצרה

(שע"ה לר'): **כר' שמעון**. דאמר גזרר אדם: **דלא אפשר**. אלא צגירה שאין יכול ליעטן צידו: **מחלוקת צקטנים**. ואע"ג דאפשר צטלטול שרי רבי שמעון הואיל ואין מתכווין לחריץ ורבי יהודה סבר כיון דאפשר אסור: **קטני גדולים**. מטה: **וקטני קטנים**. כסא. ורבי יהודה פליג עליה דתנן במסכת צילה [כג:] רבי יהודה אומר כל הכלים אין נגדרים דאי לאו משום פלוגמתייהו למת לי למיתני גדולים השתא קטנים שרי רבי שמעון גדולים מיציעיא אלא תנא קטנים משום ר' שמעון ותנא גדולים משום רבי יהודה: **דוכסא**. קטנים וצבא הוא דאסר רבי יהודה אצל צגדולים **שרי: כסא דומיא דמטה**. גדולים וצבא הוא דשרי רבי שמעון אצל צקטנים אסר: **מוכרין כדרכן**. כסות של כלאים לנזשו צשוק כדי להרלואו למוכרו דלא אסרה מורה אלא לצישה שהיא להתחמם כדרך כל הלוזשים והעלאה דומיא דלצישה נמי דמיתני צה: **וצלבד שלא יסכוין כו'.** ור' שמעון הוא דאזיל צתר כוונה: **והצנעוים**. כשרים שמרחיקין עצמן מכל לזות שפתים: **והא הכא דאפשר**. לכל אדם למעבד שלא על ידי איסור ואפילו הכי שרי: **בתנאי**^א מפני נכרים. כגון פרסיים שהיה להם יוס חג שאין מניחין אור אלא צצית עבודת אלילים **שלהם: ומפני הספיין**. שלא ירלו שיש שם אדם ויצאו עליו: **ומפני רוח רעה**. י' הצאה עליו וכשאינו רואה נוח לו: **פטור**. ובגמרא מפרש לכוּלה: **כחם על הנר**. שרלואו שמתקלקל וחם עליו וכצה את הפתילה: **הנר**. קרוייו"ל: **חייב**. ובגמרא [לקמן ג.] מפרש לה: **פוטרי צנוון**. מפרש צגמרא (דף אב:): **שהוא עושה פחם**. צציעיו זה והוי מלככה הצריכה לגופה דאאמר צגמרא [שם:]

[נררין] הוה. תנא [וחספתא צ"ב] ונתנין טיט או חרסית תחת [הנר], או גריני מלח או גרים של פול צרב שבת מכעורו יום צ"פ הנר להיות שוהה. אבין ציפוראה גרר ספסלא בעיילא דשישא לעילא מר' יצחק בן אלעזר. אמר ליה אי שתוקי לך כי האי דשתקין ליה ו' שמעון בגדולים ולא איפשר להגביהו, בקטנים דאיפשר להגביהו מי אמר. עולא אמר מחלוקת בקטנים אבל בגדולים דברי הכל מותר. ומתבינן לתרווייהו מתא, ר' שמעון אומר גזר אדם מיטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכווין לעשות חריץ. הנה קתני מטה והיא גדולה וקתני כסא וספסל שחן קטנים, מכלל דפליגי בקטנים ובגדולים, קשיא לתרווייהו. ופריך ר' ירמיה רבה כסא וספסל גדולים הן דומיא דמיטה, עולא מפרק לטעמיה מיטה קטנה שיכול להגביהה דומיא דכסא וספסל. מתוב רבא מוכרי כסות של כלאים מוכרין כדרכן ובלבד שלא יתכוונו בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים, שאם יתכווין נמצא נהנה מן הכלאים ואסור, והצנעוין מפשילין במקל לאחוריהן כדי שלא יאא כלאים עולה על גופן כלל, והא הכא דאיפשר למעבד כצנעוים כי היכי דאיפשר להגביה כלים וכי לא מכיון קא שרי רבי שמעון בהעלאה עליהן. תיובתא דרבי ירמיה רבה תיובתא. מתני' המכבה את הנר מפני שהוא מתירא מפני גרים כו'.

מסורת הש"ס

א) [לקמן ג.], ב) פסחים יא., ג) מוספתא פ"ב ע"ש, ד) [לקמן פב. צרכוס יא. עירופין ג': מה. פו. ר"ה כד: סוכה ב': ד': מה. לא: לו: ח. מגילה כו: יעמות סה: קד: צ"מ סב. צ"צ קטן: ע"ז כד. מא: מה. מד. סנהדרין יב. מנחות כז: צרכוס מות: חולין כז: ערכין לא. מדה ג: סא, ח) [לקמן מא: וע"ג:] ו) לעיל כב. לקמן מז: צילה כג: [מוספי צילה פ"צ] פסחים קא. מנחות מא:, ז) כלאים פ"ט מ"ה לקמן מז: פסחים כו: ח) [ענין מוספות פסחים סה: מדי"ה לא אפשר, ט) פ"א מרה שחורה,

גליון הש"ס

גב' גזירה עיליתא דשישא. עיין לקמן דף קנא ע"צ: תוס' ד"ה מודה וכו' אבו עילייתא אחרת ועיין לקמן דף קנא ע"צ צגשי"י ד"ה קרקע:

לעזי רש"י

קבייל"א. יתרי, זה, וז. קרוייו"ל [קרוייוש"ל]. מנורה.

רבינו חננאל

הניחו בקופסא דברי הכל טמא, כי פליגי בשתחבו צבגדור או בשנתיחו אחורי הדלת, רבי אליעזר סבר מדלא זרקו לאשפה דעתיה עילויה לפיכך הוא טמא ואמאי קרי ליה אינו מוכן דלגבי קופסא לאו מוכן הוא. ורבי יהושע סבר כיוון שלא הניחו בקופסא בטליה הלכך טהור הוא, ואמאי קרי ליה מוכן דאחורי הדלת או תחוב צבגדור לגבי שפופרת שמה יסתפק הימנו וכוון שהקצוה לנר חייב משום מכבה ואפי' אומה שפופרת של חרס דמליסא ליה גזרינן: **אצל אס חצירה**. ליכא למיחש דמשום איסור שבת גדיל מנייה: **ויסן ראש הפסילה**. השני שהוא יוצא דרך הנקב האחר צצנר לשלזו ושמן נמשך דרך הפתילה לראש הדולק: **ורבי יהודה מסיי. דלא גזר:** **גב' דלא מיפסק**. מידי שהוא מונח צמוך חלל הנר למעלה מכיסוי: **דמפסקא**. שהרי אצל הנר מונחת יוש כאן הפסק וליכא למימר גופיה הוא אימא מודה דנגזור: **סנא אס חצירה**. צצה"צ עצמו מצעוד יוס צסיד אן צחרסית מומר: **צעין יוצא**. שצירה שפיר: **דשישא**. רצפה של שיש דלא עציז צה חריץ: **לעילא מרצי יצחק**. לפניו: **דדשטיקו ליה חצריא**. רבי טרפון וחקנים שמפני שלא אמרו לו דצר דימה וסעיד דמומר: **נפק מיניה חורצא**. וינהגו הימר דצצר. ור' יצחק סצירא ליה כרצי יהודה דצצר שאין מתכוין אסור ואע"ג דצשייש לא עציז חריץ גזר אטו עיליתא דעלמא: **ריש כנישפא**. מפטיר כנסיות המכניס ומזילא ומיישצ תלמידים ומינוקות: **דצצרה**. שם מקום כי וצח לה' צצצרה

א) עי' צרייף שפתרי.